

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tractatus Aliqui De Examine Conscientiæ Generali
Quotidiano Secundum Doctrinam S. P. N. Ignatii In Libello
Exercitiorum**

Palma, Luis de la

Coloniae, 1701

cap. 2. De confessione peccatorum venialium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51909](#)

nostrum hoc facit, Confessioni generali subservire Examen, Confessionem generalem facere *ad purgationem animæ*, Confessionis hujus utilitates præcipuas esse tres recensitas. Atque hoc dicere voluit S. P. cum scripsit, *Percipiuntur tria hæc emolumenta.* Hæc de materia quam tractamus.

C A P U T II.

De confessione peccatorum venialium.

PEcata venialia non afferunt quidem materiam Confessionis necessariam, sed tamen sufficientem: & ad absolutionem, & ad gratiam inde resultantem. Sicut igitur superius diximus, examen peccatorum venialium momenti maxi- mi esse ad conferendam animæ puritatem majorem: ita hic cum propor- tione idem afferimus de illorum Confessione. Confessionem hanc si con- sideremus ut Sacramentum: gratiam inge-

ingenerat novam. Si verò ut exercitium: tot virtutum actibus sociatur, quot Capite precedente retulimus, tantòque ad humilitatem nitoremque conscientiæ plus facit, quantò maculæ quas confitemur leviores sunt. Peccatorem se profitetur beatus Job, & delictorum suorum meminit locis plurimis: non loquitur tamen nisi de venialibus & levibus. Alio enim loco dicit: (a) *Justificationem meam quam cœpi tenere non deseram: neque enim reprobet me cor meum in omni vita mea.* Et tamen vir justissimus accusat se palam, & de minoribus noxis se accusat, reumque se confitetur. (b) *Si abscondi, inquit, quasi homo peccatum meum, & celavi in sinu meo iniquitatem meam.* In quæ verba Gregorius: (c) „ Hæc sunt, inquit, veræ humilitatis testimonia, & iniquitatem suam quemque cognoscere, & cognitam voce confessionis aperire. At con-

O 4 „ tra,

(a) *Job. 27.6.* (b) *Job. 31. 33.*

(c) *22. Moral. 13. & 14.*

„ tra, usitatum humani generis vitium
 „ est, & latendo peccatum committe-
 „ re, & commisum negando abscon-
 „ dere, & convictum defendendo
 „ multiplicare. „ Et infra: „ No-
 „ tandum, quod superius virtutes
 „ suas loquitur, inferius peccatum
 „ fatetur. Hinc enim liquido de-
 „ monstrat, quam vera de bonis suis
 „ dixerat, qui noluit tacere de malis.
 „ Modò virtutes suas indicat, modò
 „ culpam: quia & perpetraverit pec-
 „ catum, & non tacuerit, manifestat.
 „ Unde certissimè appareat, quantæ
 „ munditiæ in omnipotentis Dei ocu-
 „ lis fuerit, qui & vitavit mala ne
 „ committeret, & tamen quæ eum
 „ committere contigit, hominibus
 „ non abscondit: quatenus ei & justi-
 „ tiæ sit gloria, declinasse peccatum;
 „ & justitiæ custodia, quod non, po-
 „ tuit declinare, prodiisse. „ Quod
 „ si levium peccatorum confessio, ad
 „ conservandam augendamque justitiam
 „ tantæ fuerit olim virtutis & efficaciæ,
 „ quandò aliud non erat quam humilis
 „ imbe-

imbecillitatis lux professio, nudaque apud homines assertio veritatis, quam coram Deo detexerat: quanta erit illa ipsa accusatio, quandò non istarum solum aliarumque virtutum exercitium est, sed præterea legis gratiæ Sacramentum, quod nos purificat, renovat, & per Christi sanguinem à peccatis emundat. Sed quoniam in illorum gratiam, qui confessionis hujus præsumunt adhibent, & per hanc ad perfectionem enituntur, libri multi conscripti sunt: ut S. Patri nostro fiat satis, præscribenti ut nostris

(a) *Modus bene & fructuose confitendi tradatur*, dicamus breviter hæc tria. De quibus peccatis, quâ dispositione, & quâ formâ instituenda sit Confessio venialium.

Quantum ad primum, supponamus ut certum, peccata omnia mortalia materiam Confessionis necessariam esse. His igitur alia regula danda non est, præter hanc: omnia de quibus constat quod mortalia sint, itemque ea

O 5 de

(a) *Par. 3. c. 1. S. 20.*

de quibus post examen prudens, probabiliter dubitatur an talia sint, cum specie & numero in confessione declaranda esse. Quoniam verò liberè & absque lege obligante venialia confitemur, Confessio hæc vitium incurrere potest in utramque partem extremam: medium quisque teneat, quod conducilius existimabit, ad puritatem suam majorem, protectumque spiritualem. Etenim extrema duo, quæ in examine accidunt, ut supra retulimus, aliis nihil invenientibus quod examinent, aliis nimis vehementer, & anxiè id agentibus, in hac etiam Confessione usui veniunt. Unis enim accusationis materia prorsus nulla occurrit: aliis adeò copiosa, ut dicendi seque excutiendi nullum faciant finem. Alii ad instar molæ Confessionem adeunt, & accusant se identidem de iisdem: vel per conditionales, si adhæserint, si excelerint, si consenserint: vel valde generaliter, non repulisse se, neque restituisse cogitationibus, ut debebant; non continuuisse oculos, non appendisse verba,

ba, non servavisse temperantium in-
mensâ, ut par erat, exercitia spiritua-
lia non præparavisse, neque ea diligen-
tiâ, reverentiâ, attentione peregisse,
quâ res postulat, &c. Sicut autem hic
loquendi modus valde genericus est:
ita huic subjici potest peccatum grave,
veniale, imperfectio, quandòque etiam
meritum, si restiterit quidem peccato,
non eo tamen fervore quo tenebatur.
Hinc fit, ut per istiusmodi Confessio-
nem, neque pœnitens, se declareret,
neque Confessarius pœnitentem cog-
noscat, verum æquè post Confessio-
nem, quam ante, statum ejus ignoret.
Alii è contrariò anxietate nimia cogi-
tationes motionesque animi ea subtili-
tate detegunt, quam ipsimet non asse-
quuntur: cåque numeri accusatione,
quam inire non datur. Hinc num-
quam cessant declarando quod ipsimet
non intelligunt, revocando saepius id
quod jam affirmaverant, moxque affir-
mando quod revocaverant: displicent-
que sibimet ipsis, veluti desperantes
tore umquam ut officio satisfaciant, ad-

Q 6. quod?

quod se arbitrantur obstrictos. Revera negotium quod sibi imponunt, humanas vires excedit: atque in stuporem illos hoc agit, & ad omne exercitium bonum reddit ineptos.

Ut inter hæc extrema medium teneatur, notandum est: devotionis meræ negotia, non ita assumenda esse, ut devotionem impedian. Atqui Confessio venialium, quæ cognoscuntur ut talia, non obligationis, sed devotionis negotium est. Procul ergò ab hoc negotio abesse debet fatigatio omnis & anxietas quæ devotionem suffocat. Figendus oculus in regulas supra propositas ad Examinis punctum tertium. Supposito enim quod tam Examinis quam Confessionis finis communis sit, puritas scilicet animæ major, & devotionis profectusque spiritualis augmentum: quæ non conducunt ad Examen bonum, neque ad Confessionem conducunt. Imo contingit, quædam intra conscientiam utiliter discuti, quorum Confessio ob rationes singulæres nocere possit. Sit ergò regula hæc

hæc generalis, in Confessionibus arbitrariis, ea rectè declarari, quæ professe experimur, & non obesse, dilatare animum, non illaqueare; incrementum virtutum & notitiam Dei parere, non decrementum. Ut verò magis particulariter rem agamus: tria genera sunt eorum, quæ in hac Confessione declarari posunt.

Primò, peccata venialia advertenter, deliberatè, & malitiosè facta. Ut sunt mendacia, præsertim ea quæ Superioribus imponunt, vel eorum voluntatem avertunt ab alicujus oneris injunctione, vel inducunt ad honoris cuiusdam assecutionem. Item mormurationes: potissimum quandò fiunt ex invidia, odio, indignatione. Contentiones, verba ad injuriam aut despctum prolata, quæ non attingunt culpam gravem, nugatoria, vel otiosa cum excessu. Refectiones extra tempus, & non necessariæ. Et alia his similia, quæ fiunt deliberatè, & advertenter. His adnumerantur amicitiæ particulares, quæ suspicionem & peri-

O 7 culum

culum ingenerare possunt ne declinent
à principiis suis, & à spiritualibus car-
nales fiant. Aspectus curiosi & fixi,
dona & litteræ, & alia quibus bona
ædificatio periclitatur. De his omni-
bus convenit se accusare, addito etiam
numero. Credibile enim est, perfe-
ctionis candidatos, qui Confessionem
frequentant, neque adeò propositi sui
esse immemores, ut lapsus istos non
persentificant; neque hos tam multos
esse, ut levi negotio numerus iniri ne-
queat.

Secundò, genus aliud venialium est,
non tam à voluntate deliberatâ, quam
ab infirmitate vitium contrahens: tanta
enim liberi arbitrii fragilitas est, ut fa-
cillimè inflectatur, & declinet à via
rectâ, atque à divinæ voluntatis per-
fectione recedat. Hæc peccata neque
possunt examinari omnia quæcumque
accidunt, neque minutim in Confes-
sione exponi quæ cognoscuntur: sed
pro majori parte dumtaxat, & genera-
liter. Accusando se de segnitie, cul-
pisque commissis, in verbis superfluis
&

& inconsideratis, in cogitationibus vagis & inutilibus, in distractionibus, in tempore orationis, &c. Advertendum tamen, huic generi subesse quamdam peccati materiam periculosaam, & viscosam, neque minus verecundam: ut in cogitationibus turpibus, vel incuria circa visum vel tactum. Consulendum est ut in hac materia sincerè humiliterque declaretur quidquid intra animam latet. Tum quia hac ratione sistitur temptationis progressus, & technæ dæmonii dissipantur, quod magnopere abhorret lucem: tum quia via sternitur, & ex parte non parvâ difficultas Confessionis superatur, si fortasse lapsus superveniat gravior.

Tertio, quædam sunt quæ ne quidem attingunt culpam venialem. Ut violatio regulæ vel ordinationis nullum inducentis peccatum: similesque imperfectiones, quas in his qui profectui suo student, divinæ lucis radius detegit. Supervacaneum esset hæc singillatim persequi, & quorundam accusatio redundare posset in honorem & vanitatem.

tem. In harum imperfectionum Confessionibus duo notari possunt. Primo, si defectus sit in materia, in quam impingo identidem, quamque saepius proposui vitare: tunc etiam ratio lapsuum, quæ redditur, frænum est adversus relapsum, ut dicetur in Tractatu de Examine particulari. Secundo, si defectus sit talis ut pariat verecundiam, præsertim in materia plurimum conferente ad profectum in spiritu: v. g. defecisse à pœnitentiis ordinariis, non satisfecisse exercitiis spiritualibus, &c. Nihilominus verum est, quasdam animas tot cælestibus favoribus cumulatas, tot gratiis præventas, tanto Dei amore æstuantes, tantiique illi complacendi desideriis succensas esse, ut gravius terant, amariusque deplorent imperfectionem etiam minimam: neque aliud solatium sentiant, quam sui accusationem, iis intermixtam lacrimis, eoque fenu cordis quem dolor animi parit. Quid his facias? Permitte ut illo pane lacrymarum patientur, quo Deus illas sustentat: locumque da,

ut

ut se humilient ante Deum , & juxta
desiderium suum Confessionis rubore
se castigent , quem Confessario ordi-
nariè majorem excutiunt. Hæc de ve-
nialibus in Confessione deponendis.

De altero capite , sive dispositione
ad hanc Confessionem necessariā , pau-
ca annotanda occurunt. Constat e-
nim eam postulari , quam requirit hoc
Sacramentum: hoc est , examen , do-
lorem , propositum emendationis. Ne-
que , ut peccata sint levia , propterea
levis sit & perfunditoria præparatio :
quoniam negotium momenti non le-
vis est , de Sacramenti hujus fructu
participare. Tempus tibi sume , lo-
cum elige convenientem , ut tecum ha-
bites , & consideres quam rem agere
instituas. Non te auferat consuetudo
generalia proloquendi : examina culpas
in particulari , quantum postulat ea
forma Confessionis quam declaravi-
mus. Circumspice motiva , ut dolo-
rem elicias , & pro defectuum condi-
tione propositum emendationis. Etenim
si culpæ sunt primi generis , sive ad-
verten-

vertenter & deliberate commissæ, proposito indigent absoluto, ne umquam redeant posthac: id autem impetrare poteris per gratiam in Sacramento communicandam. At verò, si alterius generis sunt, cum sine Dei privilegio speciali, quod paucissimis datur, longo tempore culpas illas omnes vitare non possis, temerarium foret propositum istiusmodi. Quoniam tamen absque emendationis proposito poenitentia stare nequit: propone generaliter diligentiam adhibere, quamcumque per divinam gratiam conferre poteris: ut si non possis declinare omnia, saltem illa imminuas. Deinde contemnare animo dispositionem, quam proposuit Christus Apostolis suis. (a) *Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus.* Pedibus enim terram tangentibus, semper pulvis aliquis adhærescit, qui illorum lotionem postulet iteratam: justus itidem, qui per Dei gratiam mundus est à mortalibus, quo-

(a) *Ioan. 13. 10.*

quoniam pedibus terram terit, veniam libus quibusdam sordidatur, semperque lotione indiget novâ. Quoties ergo Confessionem adit, imaginetur sibi, se ad Christum accedere linteo præcinctum, paratumque sanguine suo sordes pedum lavare. Eo timore, ea verecundia & reverentia erga personam Christi, in lucem proferat culpas, qua Petrus pedes suos exporrexit: ea dispositione & oblatione sui, tamquam si in culpas graviores prolapsus, lavandas offerret manus & caput.

Formam Confessionis, de qua tertio loco dicendum superest, reducit Bernardus (a) ad conditiones tres: humilitatem, puritatem sive sinceritatem, & fidelitatem sive fiduciam veniæ. „ Omne, inquit, quod remordet conscientiam, confitere humiliter, pure, fideliter, & has vices implesti. „ Sunt, inquit, qui gloriantur, cum malè fecerint, & exultant in rebus pessimis. Verum hos ab hac disputatione

(a) *Serm. 16. in Cant.*

„ tatione tamquam sacerdotes amoveat.
„ Quamquam & de his qui religiosè
„ vestiti & religionem protesti sunt,
„ nonnumquam audimus aliquos re-
„ minisci & jactare immoderatissimè
„ mala sua præterita. Sæcularis autem
„ animi indicium est hoc. Nonnulli
„ talia, quasi dolendo & pœnitendo
„ rememorant, sed gloriam intentione
„ captantes, commissa sua non diluunt,
„ seipso illudunt. „ Altera Con-
fessionis conditio est, ut sit pura, sive
simplex. Liquor dicitur purus, qui
nullo alio liquore miscetur. Confes-
sio igitur non erit pura & simplex, quan-
do accusatio excusationibus commis-
etur, & culparum propriarum agnitus,
alienarum manifestatione velatur. „
„ Oportet autem & esse simplicem
„ Confessionem, inquit. Non inten-
„ tionem excusare delectet, si sit rea:
„ nec levigare culpam, quæ gravis est:
„ nec alieno adumbrare suasu, cum
„ invitum nemo coegerit. Primum
„ illud, non Confessio est, sed defen-
„ sio: nec placat, sed provocat. Se-
„ quens

„ quens monstrat ingratitudinem: &
 „ quo minor reputatur culpa, eò mi-
 „ nuitur & gloria indultoris. Jam à
 „ postremo primi hominis dehortetur
 „ exemplum, nec culpam quidem dif-
 „ fitentis, nec tamen consequentis ve-
 „ niam: non dubium, quin ob reatus
 „ mulieris admixtionem. Genus excu-
 „ sationis est, cum argueris tu, alium
 „ incusare. Denique, sit & fidelis
 „ Confessio, ut confitearis in spe, de
 „ indulgentia penitus non diffidens: ne
 „ tuo te ore non tam justifices, quia
 „ condemnes. „ Hæc Bernardus.

Supra hæc omnia curandum est,
 ut Confessio sit integra, etsi non sit
 obligatoria. Anne uspiam Confes-
 sionis obligatio occurrit minor, quam
 in casu, quo peccatum rite legitimèque
 Confessario alias declaratum est? Atqui
 tamen de hoc casu sic statuit S. P. N.
 (a) *Qui autem alii, quam suo Confes-
 sario designato confiteretur, debet post-
 modum, (quantum recordari poterit,)*
eidem

(a) *Par. 3. cap. 1. litt. Q.*

eidem suo Confessario totam suam conscientiam aperire: ut nihil ignorando quod ad illam pertineat, melius in Domino possit eumdem juvare. Liquet autem hoc non solum præscribi in culpis levioribus, sed longè magis in gravioribus & majoris momenti: major enim est has non ignorandi necessitas, ut pœnitens in Domino melius juvari possit. Tanti igitur fecit S. P. N. Confessionis sinceritatem & claritatem, ut calcatam voluerit verecundiam, timoreisque omnes humanos ex infirmitatis hujus adapertione oriri solitos, etiam ubi nulla sese insinuat confitendi obligatio vel præceptum. Certum est personas spirituales complures in hoc negotio gravissimè periculosissimèque deludi. Sæculares enim, ut Bernardus supra testatur, gloriantur cum male fecerint, & propterea non verecundantur peccata sua propalare: è contrario verò illi, qui in spiritualium virorum catalogum semel se retulerunt, existimationem auctoritatemque suam in hac vanitate ponunt, ut illi esse videantur, quorum

quor
tentu
viâ r
xiant
poste
præte
tis su
dume
de co
dem
illud
" pu
" au
" li
" co
" sci
" ris
" &
Peju
" Su
" sic
" ris
" ru
(a)
(b)

quorum vitam & mores exterius profi-
tentur. Quod si semel aberraverint,
viâ rectâ, graviterque lapsi sint; an-
xiantur, & laborant summoperè, ne
posteaquam exciderunt gratiâ Dei,
præterea apud Confessarium integrita-
tis suæ opinionem imminuant: veren-
dumque est, ne non tantopere doleant
de commissione delicti, quam de ejus-
dem Confessione: atque in illos cadat
illud Tertulliani: (a) „ Plerosque
„ publicationem sui, aut suffugere,
„ aut de die in diem differre, velut il-
„ li qui in partibus verecundioribus
„ corporis contracta vexatione, con-
„ scientiam medentium vitant, podo-
„ ris magis memores quam salutis,
„ & ita cum erubescientia sua pereunt.“
Pesus est, quod deplorat Bernardus. (b)
„ Sunt qui propter humanam confu-
„ sionem, sine respectu divini timo-
„ ris, pleni sordibus audacter se inge-
„ runt tantis mysteriis, (divini altaris.)
„ Audiant

(a) *Libro de Pœnit. in fine.*

(b) *De Ordine vitæ. initio.*

„ Audiant autem quod scriptum est:
 „ homo videt in facie, Deus autem in
 „ corde. (a) Sed illi plus metuunt ho-
 „ minem, quam Deum. O cæca
 „ temeritas! ô mira Dei patientia! „
 Adversus hoc crimen, Grande reme-
 dium est, Confessionis viam semper
 apertam tenere, atque è culpis ordina-
 rijs illas pandere, quæ majorem vere-
 cundiam pariunt: & quamquam solos
 pedes lavandos afferat, lavacro huic
 offerre etiam manus & caput, ut supe-
 rius dicebamus. Non abscondat quid-
 quam quod remordet conscientiam,
 neque permittat residere spinam in
 corde, cuius punctione cor palpitet die
 ac nocte, absque spe solatii & quietis.
 Propterea sic scribit S. Dorotheus: (b)
 „ Admonuere crebro maiores nostri,
 „ non debere pati monachum remor-
 „ deri sese aliquando à conscientia sua,
 „ unâ quidem re minimâ. „ Sed &
 audiamus ad hoc propositum exhorta-
 tionem

(a) 1. Reg. 16. 7.

(b) Doctrina 3. sub finem.

tionem Joannis Climachi. (a) Noli,
 „ ô fili atque Domino obediens, spi-
 „ ritu elationis decipi, neque peccata
 „ tua veluti ex persona alterius Magi-
 „ stro denuntties. Neque enim licet
 „ absque verecundiæ rubore, æternâ
 „ confusione liberari. Aperi, denu-
 „ da, detege medico vulnus tuum. Dic
 „ age, noli contundi: Meum vulnus
 „ est Pater, mea plaga, cuius mihi
 „ causa fuit, non alterius, sed propria
 „ negligentia. Nemo hujus auctor
 „ extitit, non homo, non spiritus,
 „ non corpus, non aliud quidquam,
 „ nisi desidia mea. Esto, dum con-
 „ fiteris, habitu, spe, cogitatione,
 „ ut condemnatus reus, dimissis in
 „ terram luminibus, atque si fieri
 „ potest, magistri aut medici pedes,
 „ ut Christi pedes, lacrymis riga. So-
 „ lent nonnumquam dæmones nos, ut
 „ aut non confiteamur hortari, aut certè
 „ ut hoc veluti ex alterius persona fa-
 „ ciamus, sive ut alios quosdam pec-
 „ cati

P

, cati

(a) *Gradu 4. post med.*

„ cati nostri insimulemus auctores. Si-
 „ cut certum est quod consuetudo
 „ plurimum valet in malis, (cuncta ex
 „ ea pendent, eamque sequuntur:)
 „ omnino longe amplius ea valebit in
 „ bonis, cum potentissimum habeat
 „ adjutorem Deum. Noli, ô fili, an-
 „ nis plurimis laborans lassescere, do-
 „ nec in teipso beatissimam invenias
 „ requiem. Quod si teipsum in initio
 „ toto animo ignominiis exposuisti:
 „ ne indignum putas adjutori ac ma-
 „ gistro tuo, tamquam Deo, vultu
 „ animoque demissò culpas tuas confi-
 „ teri „ Hæc Climachus: qui verbis
 ultimis tangit stimulum, præsertim
 pro hominibus Societatis, efficacissi-
 mum: quos S. P. N. sub ingressum
 examinari jubet in hunc modum. (a)
 Interrogetur, an decreverit, paratusque
 sit hujusmodi injurias, illusiones, &
 opprobria in Christi insignibus inclusa,
 & alia quævis, quæ ei inferrentur, si-
 ve per quemvis ex domo vel Societate,
 (in

(a) *Exam. cap. 4. 5. 45.*

(in qua obedire, & humiliari, ac aeternam beatitudinem consequi exoptat,)
 sive extra eam per quemvis viventium, nulli malum pro malo, sed bonum pro malo reddendo, admittere & patienter pro Dei gloria ferre. Si unusquisque nostrum se obtulerit ad ferendas aequo animo injurias aliunde illatas: quantò magis paratus esse debet ut semet-ipsum manifestet, quando & tempus & occasio ad animæ suæ bonum id postulant. Profunda humilitas virtutumque excellentia hoc pacto probantur: neque inter omnia Beati Jobi decora, quæ virum hunc posteritati omni spectatissimum reddidere, quidquam adeò rapuit Gregorium Papam, quam ingenua confessio peccatorum. Qui in hæc verba Jobi, (a) si abscondi quasi homo peccatum meum, & celavi in sinu meo iniquitatem meam, (b) „ Videatur vir „ iste, cuilibet magnus in virtutibus „ suis: mihi certè sublimis appareat e-

P 2. , , tiam

(a) Job. 31. 33.

(b) Greg: Moral. lib. 22. cap. 10.

„ tiam in peccatis suis. Mirentur in
 „ eo, qui volunt, castitatis continen-
 „ tiam, mirentur integritatem justitiae,
 „ mirentur viscera pietatis: ego in eo
 „ non minus admiror confessionem
 „ humillimam peccatorum, quam tot
 „ sublimia gesta virtutum. Scio enim
 „ quod per infirmitatis verecundiam
 „ plerumque gravioris est certaminis,
 „ commissa peccata prodere, quam non
 „ admissa vitare: & unumquodque
 „ malum, quamvis robustius videtur,
 „ tamen humilius proditur. „ Hæc
 Gregorius.

IN-